

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Տարեկան . . 12 Ձր.
Վեցամսեայ . . 6 "

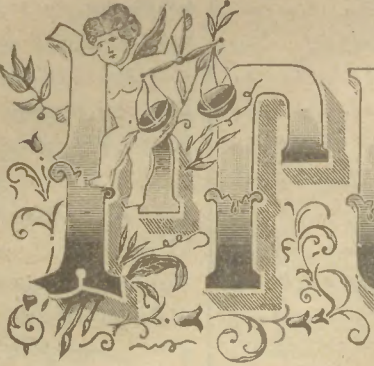
ԱՐՏԱՍԱՀԱՄԱՆ

Երկու րիս մեկ ծրարով
Տարեկան . . 14 Ձր.
Վեցամսեայ . . 7 "

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2,60 Տոյար
Վեցամսեայ 1,50 "
Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Ծրանշցման տողը
20 սանդիկ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔԵՄԲԵՐԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ՀԱՍՑԵ

Rédaction du journal

„Iravounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на ВѢСТНИКЪ

„Иравункъ“

ВАРНА (България)

Գրողները եւ
չեմ տրոշիր

ՉՐԻ ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

ՉԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻՐ

Պաշտօնական անդրերու տողը (25 անգ.)
10 սանդիկ:

Անհատական անդրերու տողը (25 անգ.)
20 սանդիկ:

Երեք անգամեան անդրի համար 20 0/0
զեղչ:
Փոխարկերը դրամ կամ նամակա-
դրոշմով զրկել կանխիկ:

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԹՈՒՐԿԻԱ

(Թայմզի Բարիդոն քորակցեմ)

ԲԱՐԻՁ, 8 Սեպտեմբեր

Վերջին հեռագրալուրերու ծանուցա-
ծին համաձայն, Պոլսոյ քաղաքներու
խնդրոյն անգամ մը եւս սուր կերպա-
րանք առած ըլլալու հետքերը ակա-
նային պարագան շատ աւելի կը չեչտուի իբր
թրքական երկամուտքի անբուժելի ախ-
տանչան մը: սոյնաման պարագաներ-
րու յաճախակի կրկնութիւնը Սուլ-
թանի չկամութեան կամ ներդառու-
թեան վերագրելը մեծ սխալ մը եղած
պիտի ըլլար: Թէեւ յայտնապէս հա-
ւանականութեան սահմանին մէջ է թէ
այս խնդիրը կրնայ քաղաքական կեր-
պարանք առնելով անգամ մը եւս
Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ միջեւ յոռի
զգացումներու ծնունդ տալ, սակայն
հակառակ Պ. Փոսթամի րնկերութեան
ներկայ պահանջները պաշտպանելու
լուրը դիտաւորութեան, հոս չը կար-
ծուի թէ այս պարագան կրնայ յա-
րաբերութեան խզումին առաջնորդել:
ներկայ պարագան անցեալ տարուան
գոտարութեանց սպառնական կերպա-
րանքը առնելէ արգիլելու համար ա-
մէն կարելի միջոց ձեռք պիտի առ-
նուի: որովհետեւ Բարիդի մէջ կը
զգացուի թէ անցեալ տարուան զէպ-
քերուն կրկնութիւնը ո՛չ խոհեմ է եւ
ո՛չ ալ պատեհ:

Արդի անհամաձայնութեան կարճ
պատմութիւնը—այնպէս ինչպէս որ է—
պիտի ցոյց տայ թէ պետութեանց ամ-
բողջութիւնը հետաքրքրող Պոլսոյ գոր-
ծերու ընդհանուր կացութիւնը որքան
ախտանշանական է: Պիտի յիշուի թէ
քաղաքներու ընկերութիւնը Օսման-
եան կառավարութեան առաջարկեց
կամ կանխաւ համաձայնուած գնով
քաղաքները գնել կամ թոյլ տալ որ
ընկերութիւնը արտօնութեան շնորհած
առաւելութիւնները եւ իրաւունքները
ամբողջութիւնը վայելէ: Թուրք պե-

տութիւնը առաջին պայմանը նախ
ընտրեց բայց որովհետեւ նոյն վայր-
կերին 4) միլիոնը չէր կրնար պատ-
րաստել Թուրքիա 25,000 ոսկիի հա-
տուցում մը վճարելով խնդրոյն կար-
գադրութիւնը տարի մը յետաձգեց
տարւոյն վերջը քաղաքները գնելու
խոստումով: այս կարգադրութիւնը եր-
կու կողմը հաճեցուց: Պայմանագրով
լրանալու շատ մօտ է, բայց Օսմ. կա-
ռավարութիւնը այսօր տարի մը առաջ
ուշեցած վիճակէն աւելի կարող վի-
ճակ մը ունեցած չըլլալուն կը խնդրէ
որ պայմանագրով տարի մը եւս եր-
կարաձգուի, իր պարտականութիւն-
ները կատարելու համար խոստանալով
25,000 ոսկիի նոր հատուցում մը ք-
նել: Ընկերութիւնը կը վիճի թէ իր
արդար իրաւունքները չը կարենալ վա-
յելելուն համար միշտ դրամ կը կոր-
սննցնէ եւ շնորհուած տուգանքը խեղճ
հատուցում մըն է: Հետեւաբար կամ
գաշնագրին ամբողջական գործադրու-
թիւնը եւ կամ քաղաքներու անմի-
ջական գնումը կը պահանջէ Օսմ. կա-
ռավարութեան:

Արդ՝ ինչ որ ալ ըլլայ իր ճշմարիտ
փափաքը, տարակոյս չը կայ որ թրք-
ական երկամուտքի վիճակը այնքան
անձուկ պարագայ մը կը ներկայացնէ
որ, Սուլթանը խնդրոյն մէջ ընտրու-
թիւն չը կրնար ընել եւ թէ աշխարհի
լաւագոյն կամեցողութեամբը հաւա-
նականաբար դժուարին ըլլայ իրեն
խնդրոյն քաղաքական կռիւի մը փոխ-
ուիլը արգիլել, եթէ Պ. Տէլքասէ իս-
կապէս յարի դատին այն պայման-
ներուն որով ընկերութիւնը ինքզինք
կը պաշտպանէ: Դեռ վէճի այնքան
հեռաւոր առիթներ կան Ֆրանսայի եւ
Թուրքիոյ միջեւ որ ոչինչ աւելի դի-
ւին կրնայ ըլլալ քան նոր պահանջ-
ներու ցանկ մը կազմել նման Պ. Տէլ-
քասէի տարի մը առաջ ներկայացու-
ցած հաշտեցուցական երբ կը գտնուէր:
Միայն այս երկկող խիստ քիչ
Ֆրանսո-թրքական նոր վէճի մը լուրը
կը արուէր Պոլսէն հաստատ հեռագրով
մը: Կը ծանուցուի թէ Հերակլիոյ հան-
քերու Ֆրանսական ընկերութիւնը կը
մերժէ շարունակել ածուխ մատակա-
րարել Թուրք ծովակալութեան, Թուրք
կառավարութեան զբաւ գտնուելու ան-
կարող ըլլալուն եւ թրքական ածխա-
նոցները ընկնելու ներքին փոխա-
րէն վճարուելու յոյս չունենալուն հա-
մար: Մովսէի նախարարը Հասան փա-
շա ընկերութեան վերաբերող միջերա-
նոցներէն 1,300 թոնո ածուխ բիրտ
ուժով առած ըլլալուն համար, ընկե-
րութեան նախագահը, հաղարպետ
Պէրժէն ազդու կերպով բողոքած եւ
յայտարարած է որ «սակէ վերջ ալն
«ընդ ակն եւ բանութեան զէմ բըռ-

«նութիւն պիտի ձեռք առնէ»: Այս
նոր զէպքը, եթէ տեղեկութիւնը
ստույգ է, կրնայ թիւարկի կամ
քաղաքներու խնդրոյն չափ կարեւո-
րութիւն ստանալ: սակայն Ռուսիոյ
առկա ծրագրին բազմը ի նկատի
առնելով, կրնանք ապահովապէս ըսել
թէ երկու պետութիւններու լաւ յա-
րաբերութիւնները չպիտի ուղուի այս
տեսակ զէպքերով վտանգել: Պ. Ռու-
սիոյ ծրագրին բանակցութիւնները
ճիշդ նոր շրջանի մը մէջ կը մտնեն:
Ֆրանսայի երկամուտքի նախարարը
Մ. Հոթինկէրի եւ Մ. Օպուսյոյի հետ
տեսակցութիւն մը ունենալով, առաջ-
նոյն ընդունել տուաւ թրքական պար-
տուց միացուցման յարաբերութիւն-
ները շարունակել ի նպատ իրեն Օսմ.
կառավարութեան հետ: Այս բանակ-
ցութիւնները որոնք Օսմ. Պանքային,
Կոնստանտնու, Տէնզոքի եւ Ֆրանսական
Առեւտրական եւ Արհեստագործական
Դրամատան միջեւ տեղի պիտի ունե-
նան, դեռ ժամանակ մը պիտի տեւեն
եւ մենք վստահ կրնանք ըլլալ որ միեւ-
նոյն ժամանակ քաղաքներու խնդիրը
իբրեւցի սահմաններու մէջ պիտի
պահուի: Բայց այս եւ ասոնց նմանող
ուրիշ շատ մը խնդիրներ երբեք ան-
պայման կերպիւ չեն կրնար փոշի
տակ պահուիլ որովհետեւ ասոնք իրե-
րու այնպիսի վիճակ մը երեւան կը
բերեն որ թէեւ ոչ նոր սակայն ա-
ռաւել քան երբեք ծանրակշիւ է եւ
որուն հետ կառավարութիւնները ու-
զեն թէ չուզեն պիտի ստիպուին պա-
տահարար առանց ընկերելու զէմ առ
զէմ գտնուի:

Պոլսէն վերադարձող անձնական բա-
րեկամ մը որուն հեղինակութիւնը ա-
մէն տարակոյսէ վեր է՝ կըսէ թէ
Թուրք կայսրութեան ամբողջութիւնը
Ապտիւլ Համիտի գահակալութեան
տարեգարծը տօնելու ճիշդ այս պա-
հուն կը գտնուի այնպիսի ֆինանսա-
կան տագնապի կացութեան մը մէջ
որւն զուգընթաց պարագան երբեք
տեղի ունեցած չէ անցելոյն մէջ:
գանձարանի անհաւատալի չքաւորու-
թիւնը կը տեսնուի ոչ միայն քաղաք-
ներու նմանող խնդիրներու ձգձգումի
քաղաքականութեան մէջ, այլ նոյնիսկ
թրքական դիւանագիտական մարմին-
ներու մէջ հետեւեւած յայտնի եւ ան-
ծանօթ ընթացքին մէջ: Յարգ, քա-
ղաքական պաշտօնեաներու բազմա-
մասը գիւմրիստական մարմինը ա-
ռաւել կամ նուազ կանոնաւոր կերպիւ
կը վճարուէր, տարիին մէջ երեք
կամ չորս անգամ միայն անոնք սպա-
սիլ ստիպելով: այս տարի սակայն,
միայն մէկ ամսուան վճարում եղած է
այս պաշտօնեաներուն փետրուարէն
ի վեր:

Թարգմ. Գ. Տ.

ԹՂԹԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲԱՐԻՁ, 10 Սեպտեմբեր

Մերայինք

Մեզ կիմացնեն թէ Տօքթօր
Կեռարեան երիտասարդ Հայ բժիշ-
կը չորս օրուան մէջ մեռեր է երե-
սունք երկու տարեկան հասակին
մէջ: Այդ բժիշկը թուականէս
քանի մը տարի առաջ իր բժշկա-
կան ու մուծքը կատարելէն յետոյ,
մեր լսածին համեմատ ամուսնանա-
լով իր բրօթեւորներէն միոյն աղ-
ջկան հետ, Բարիդի մէջ լաւագոյն
գիրք մը շինած էր իբր բժիշկ:
Քանի մը օր առաջ կը բռնուի «ժո-
տա» դարձած հիւանդութենէն որ
ախիւնոխիք անունով մկրտուած
է եւ որով քանի մը շաբաթ առաջ
կը շարժարուէր Անգղիոյ Եդուարդ
Ժագաւորը:

Ս. ՓեթրօՍՊՈՒՐԻ, 4 Սեպ-
տեմբեր — (Էթթ-Ուլէսթի յատուկ
թղթակցէն, նամակի մը բովան-
գակութիւնը)

Կովկասի Հայոց դպրոցներու մա-
սին խօսելով, որոնք ինչպէս յայտ-
նի է փակուեցան տասնհազ մը տա-
րիներ առաջ. «... կառավարու-
թիւնը կը զգայ թէ սխալ մը գոր-
ծեց, կամ խիստ մեծ փոթկոտու-
թիւն մը ցոյց տուաւ Կովկասի
Հայերուն հարիւրաւոր դպրոցները
փակելու խնդրոյն մէջ: Ռուս կա-
ռավարութիւնը իր հաջգին կայս-
րութեան մէջ, ամէն կողմ կ'իմնա-
զիւ եւ փոփոխութիւններ բանա-
լու համար կարօտ է հարիւրաւոր
միլիոններով բուսականութիւն... Արդ-
կովկասի մէջ, զէջ թէ աղէկ, դըպ-
րոցներ կային, կառավարութիւնը
կարող էր զանոնք բարեկարգել,
փոխանակ փակելու... մինչդեռ այ-
սօր ստիպուած է նոր դպրոցներ
բանալ, մօտ յիսուն հազար ուսա-
նողներու եւ աշակերտներու գոհա-
ցում տալու... Բան մը որ այ-
սօրուան օրս կառավարութիւնը
անկարող է ընկեր, մասնաւորապէս
բանակի եւ զինուորական կարգա-
դրութեանց համար սարսափելի
ծախքերու տակը կը գտնուի նա...
Այնպէս որ եթէ այսօր Հայոց կող-

մէ դիմում մը չի կրնար բարեկարգ կայսեր, եթէ ազդեցիկ եւ իշխանութիւն ունեցող հայ մը դիմէ (օրինակ Հայոց կաթողիկոսը) չեքոյա Բ. կայսեր, ապա միայնակ կը բացուին Հայոց դպրոցները ? ? » :

Մակեդոնական խնդիրը

ՍԵԼԱՆԻԿ, 6 Սեպտ. — (Էսթ-Ռէսթի լաուրի թղթակցէն)

Ինչո՞ք անուն խմբապետի մը հրաժարարութեան տակ գտնուող բազմաթիւ Պուլկար խումբ մը շատ ներքին մտնելով Մակեդոնիոյ կառավարչի գործերէն, խմբապետը վարչական գործերէն մը գործեց, իր խմբին քաղաքին անցած գիշեր ժամանակ Միլիտիք քաղաքը (Սելանիկէն մօտ 100 քիլոմէթր հեռի) մտաւ եւ ուժանակով օգր հանեց կառավարչի պալատին աջ թեւը, տասը պահապաններ որ հանգիստ կը քնանային, սարսափելի մահով մը մեռան, կառավարչը Եւստոֆ պէյ գլխէն վիրաւորուեցաւ, Սելանիկի նախկին ոստիկանապետներէն մին՝ Անաստասիոս Տիմիթրիատիս նոյնպէս վիրաւորուեցաւ խիստ ծանր կերպով, կան նաեւ բազմաթիւ վիրաւորեալներ, Տեղական բանակը պայթումէն արթննալով վրայ հասաւ եւ իսկական պատերազմ մը սկսաւ յիզարկութեամբ, որու եւ զինուորներու մէջ, երկու կողմէն 80 հոգիներ մեռան, յետոյ խումբը սկսաւ փախչիլ, բայց հետը տարաւ իր աւար մի ժամացոյց եւ երկու հարիւր թրքական ոսկի :

Մի քիչ հեռուն (աւելի մօտ Սելանիկի) Վոսթրա քաղաքին մօտ գտնուող Վլասովա գիւղին մէջ, դարձեալ Պուլկար խումբ մը սպան.

նեց հաճի Ճօրճի անուն յոյն մը որ այդ գիւղին մօտ հարուստ էր. ինչ մին էր : Այս սպանումը մեծ իրաւանցում առաջ բերաւ գիւղին մէջ :

Սելանիկի վարչի հրաման ստացաւ Բ. Գոնէն անցաբեր չոր ուղարկատեսչան գնալ ուղող թուրքերուն, որովհետեւ թուրք-Պուլկար պատերազմ մը մօտալուտ կը թուի. — թուրք կառավարութիւնը զինած է 7 միլիոնէն մէն մին 8 նաւաստիներէ բաղկացած, զինած է նաեւ մի թուրքիէն, ասոնք պիտի չաշտգտնեն Մակեդոնիոյ եւ թուրքիոյ ծովագերքը եւ պիտի արգիլեն զէնքերու փոխադրութիւնը :

Մելիք Ս. Դաւիթ-Բեկ

ՅԱՆՑԱՆՔԸ ՈՐՈՒՆ Է

Գ.

ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՍՊԱՐԷՉ

(Շար. մախարդ քիւրէն)

Բաւական ժամանակ կանցնի մինչեւ որ Դաշնակցութիւնը գոյութիւն կը ստանայ, Բնականաբար Վարդօն լաւ գիտէր որ Հնչակեան կուսակցութիւնը զինքը արտաքսած էր իր մէջէն. եւ այլեւս անկարելի էր կրկին Հնչակեան կուսակցութեան մէջ մտնել. քանի որ Պոլսոյ կազմակերպութեան քայքայելուն եւ շատերու ձերբակալման ու դատաւարտման պատճառ ինքը եղած էր, հակառակ վաղօրօք իրեն եղած զեկուցման, կուսակցութեան ծրարքը, կնիքը, տօմարը եւ ուրիշ կարեւոր թուղթեր տարած թուրք կառավարութեան յանձնած էր : Տրիւրաճակ Վարդ Պատրիքովը ալ իրեն շահատակութեան միակ սպարէզ կուրոյէ Հայ Յեզ. Դաշնակցական կու-

սակցութիւնը, եւ չենք գիտեր թէ ի՞նչ միջոցներով վերջապէս կը յաջողի Խաք Սարգսի անուամբ Հայ Յեզ. Դաշնակցութեան մէջ մտնալ եւ դաշնակցական մը յորջորջուիլ : Հոս մինչեւ վերջին տարիները Դաշնակցութեան մէջ իր վարած գերի եւ շուրջ կեանքը ամէնուրեք յայտնի է :

Բայց հետզհետէ իրերը իրար յաջորդելով գոյնը դուրս կուտայ եւ Խաք Սարգսիի փոխարէն կը յորջորջուի «Առ փոխ» կամ «առաւ փախաւ», մեր հերոսը ? Իրեն ամենալաւի աշուհը կը գտնէ ընդհանուր ներկայացուցիչ եղած միջոցին. որովհետեւ հետզհետէ երեւան կուգան զեզմանց շարքերը, զօմիթէներու դժգոհութիւնները եւ գանգաւորները կը սեղան ժընձիլի խմբապետութեան կամ Արեւելեան պիւռոյին : Իսկ մեր Վարդօն հոգն էր շահատակութիւնները կընէ ու իր պաշտօնին վրայ կը մնայ : Յանցանքը որո՞ւն է :

Վարդօն՝ նոր ներկայացուցիչ կարգուած Պ. Ին հետեւեալ տողերը կը գրէ նամակաւ մը որ տեղւոյն գօմիթէի ձեռքը կանցնի :

Աւելորդ է ըսել թէ չես մոռնար ամէն ինչ լիովին գործողութեան մը մէջ պահէ որ ըմբոստութեան միջոցներ մտածելու ժամանակ չունենայ. ինչպէս որ էլ ուզուի կապ կը գնեն կը քաշեն, այսպէս ալ տեղւոյդ կօմիտէն ընելու ես : Միշտ պէտք է էլ ունան կապ դնել թրքահայրի զուլիւր եւ մեր ետեւէն քաշիլ :

Ընթերցողը այլեւս կրնայ երեւակայել գօմիթէի զայրոյթն. Վարդօն այդ անպատկառ նամակը բաւական աղմուկ հանեց, դաշնակցութեան քանի մը կարեւոր գործիչները այս դէպքն իմացան. այդ նամակով Վարդօն բոլորովին զիսկազուրկ պիտի ըլլար, եթէ ճիշդութեամբ ձեռնով մը չը ոչնչանար նամակը, որուն համար գօմիթէն շատ զոջաց :

Դաշնակցութեան կարեւոր մէկ գործիչին օր մը ըսի : Դուք միթէ առաջուց չէ՞իք ճանչնար Վարդ Պատրիքով Խաք Սարգսին : Ի՞նչպէս կարելի էր այդպիսի մէկը Դաշնակցութեան մէջ ընդունիլ :

«Ի՞նչ ընդունեցինք անոր ի՞նչ առնեց, բայց ինչո՞ք ուրիշ բան չի հարցնել իր մասին, Արվախին անունները դարձած է արեւոյն » :

Շարժում թերթի յայտարարութիւնը դեռ հրապարակ չելած Վառնայէն բարեկամներէս մէկը ինձ կը գրէր :

«Վառնայի մէջ քանի մը օրէն վերջ «Շարժում» անունով թերթ մը պիտի հրատարակուի, այդ թերթը Դաշնակցութեան օգնականի պիտի ըլլայ, որովհետեւ ասոյդ աղբիւրէ տեղեկացած եմ որ այդ թերթին ծախսատէսը ստակները տեղւոյս գօմիթէի «գրամներ» են եւ այլն » :

Բարեկամս վստահելի էր. անոր այս նամակը եւ Շարժումի յայտարարութիւնն աւելեւ վերջ դաշնակցութեան Երկրպագուի ներկայացուցիչն էր բարեկամս էր, հետաքրքրուեցայ այս գրուածները ստուգելու : Եւ իսկապէս կամա զիս ապահովուցուց թէ սուտ է, Շարժում անձնական թերթ մըն է. բայց քանի որ ինձ գրող բարեկամս վստահելի էր ինձ համար, դաշնակցական բարեկամս տուած բացատրութիւնով գոհ չեղայ : Յարմար առիթին թողուցի խնդիրը ստուգելու :

Անձնական գործ մը ձեռք բերելու նպատակով 1898ին Թիֆլիս կը գլուխ տէնէի, ճիշդ այն ատեն որ Դաշնակցութեան ընդհանուր ժողովը տեղի կուսնար : Շարժումի խնդիրը ստուգելու ամենէն յարմար առիթն եկած էր : Ընդհանուր ժողովին պատգամաւոր եկող քանի մը բարեկամներէս խնդրեցի որ Շարժումի խնդիրը յաբուցանեն :

Շնորհակալ եմ որ այդ բարեկամներս այդ խնդիրը յարուցած էին ընդհանուր ժողովին մէջ եւ Վարդօն ներքին լեզուցած է, պիտի լռէ ատանկով : Ըսէ՛, կը հաւատամ :

Ընդհանուր ժողովը վճռած էր որ Վարդօն իսկոյն վճարելու է 1 200 ֆրանք գոր գօմիթէի գրամէն վեր-

Ա. ՇԻՏԱՆԵԱՆ

(11)

ԹԻԱՊԱՐՏԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԽՕՃԱ...

— Այդպէս է, պէյ, ընդհանրեց տէրվին՝ որ մինչեւ այն ատեն լուռ էր ու չարունակ երկու սիրակցորդ աղջիկներուն կը նայէր. արդարութիւնը մարմնացած է անոր կերպարանքին վրայ : Ոճրագործ մը չմանիք այդ խեղճ երիտասարդը :

— Ի՞նչ ընեմ... եթէ ձեռքս ըլլայ, ընդհանրեց Լուիֆի աղա դառնութեամբ մը, ես վայրկեան մը չեմ թողոր որ այս թիարանին մէջ. բայց Բարձրագոյն Դուռը շատ գէշ աչքով կը նայի անոր վրայ : Ասկից երկու ամիսներ առաջ Հիւրի Իպրահիմ փաշա, որ բանտերու ընդհ. վերատեսուէն է, երբ այցելեց թիարանը, հարկ եղածը յայտնեցի անոր : Տեսայ որ ճուղից լսել... չուզեց անոր երեսը տեսնել : Գալով ինծի, չափազանց կը սիրեմ զինքը :

Հիւպատոսը՝ քանի մը կարեւոր տեղեկութիւններ առնելէ ետքը՝ Գթութեան-Գոյերուն հետ մեկնեցաւ :

Տէրվինը դէպի դուռը նայեցաւ ու հառաչեց :

— Ահա՛ զժբազդութիւն մըն ալ... Թոթովից Լուիֆի աղա՛ չկրնայիլ իր հոգին կսկծացնող ցաւը զսպել : Հիմակ ի՞նչ մտածել պէտք է : Ո՛հ, տէրվին, պաշտօնիս պարտակ ստուգութիւնը խղճիս վրայ կը ծանրանայ, այնպէս չէ՛ :

— Պաշտօնիդ պարտականութիւնը խղճիդ վրայ ա՛յն ատեն կը ծանրանայ, նկատել տուաւ տէրվինը, երբ որ զուն ոճրագործ մը կազատես, առանց համազում մը ունենալու թէ կարող է խղճի ու սրբութի մարդ պահալ : Դանի որ այդ թշուառ երիտասարդը խիղճ կարողարացնէ, ինչու համար կը տառապիս... :

Լուիֆի աղա ակամայ շարժում մը ըրաւ ու տէրվինին երեսը նայեցաւ : Յետոյ ջախջախեալ ու խշխշացնող ձայնով մը ըսաւ .

— Ո՛հ, տէրվին, կը զգամ թէ այս տառապեալներու թշուառութիւնը կը լեցունէ իմ հոգին, կը զգամ թէ տոթութի մը մէջ կը գտնուիմ, մէկ խօսքով՝ կը զգամ թէ ոտքերուս տակ անմեղ մարդիկ կը կոխոտուին ամեն օր, ամեն ժամ եւ ամեն րոպէ : Տասներկու տարուան մէջ անցուցած կեանքս կը յիշեմ ու կը սոսկամ, որովհետեւ անաւարտ եւ անզգայ եղած եմ բոլորովին : Ո՛հ, ո՛հ... ա՛լ ինծի համար չէ այս պաշտօնը, ա՛լ ինծի համար չէ այս փառքը... ա՛լ ինծի համար չէ այս կեանքը : Կը զգամ թէ անտեսան անգամ չգիմանար... :

— Ի՞նչ կուզես ընել, պէյ, ընդհանրեց տէրվինը՝ ներքնապէս ուրախութեամբ խղճուած ձայնով մը :

— Ե՞ս :
— Այո՛, դուն :
— Միայն միջոց մը կայ. ա՛յն է՝ պաշտօնէս հրաժարիլ :
— Պաշտօնէդ հրաժարիլ :
— Այո՛ :
— Խիստ լաւ, կը յուսամ թէ քու խիղճդ հանդարտ պիտի ըլլայ... կը յուսամ թէ ա՛յն Աստուծոյ ձայնը՝ որ քու հոգեւոր բովանդակ էութիւնը լեցուցած է, պիտի լռէ ատանկով : Ըսէ՛, կը հաւատամ :

— Ձեռք գիտե՛ր...
— Ամենեւին... գիտե՛ր որ խիղճդ հանդարտ չըլլար ու Աստուծոյ ձայնը չլուրճէ : Եւ դուն որ քաշուած պիտի ապրիս պաշտօնէդ, դուն որ այս ծանր պարտականութիւնէն ազատուելու համար դուրս պիտի նետուիս թիարանի սեմերէն, չի պիտի տանջուիս, չի՞ պիտի զոյգաս... :

Լուիֆի աղա զուլիւր ծախ, ինչպէս վարդի կուրն մը՝ որ յանկարծ իր ճղին վրայ կիլնայ հարուածով մը :
Յետոյ պահակը կանչեց ու հրամայեց .
— Բիզա՛, ո՞վ կայ դուրսը :
— Թիապարտ մը, մրմնջեց Բիզա :
— Խօճա՞ն է :
— Այո՛ :
— Ըսէ՛ որ ներս գայ :
— Շատ աղէկ :

Ու պահակը յարգանքով մը դուռը բացաւ, նշանացի ձեւ մը ըրաւ Վառնային՝ որ սրտին մէջ մը կենար, եւ ներս կանչեց զինքը :

ցուցած էր Շարժումը հիմնելու հա-
մար (*) ժողովը անոր այս զեղծումն
ի նկատի ունենալով զանի պաշտօնական
ընթացքը Պարսկաստանի ընդհանուր ներկա-
յացչութենէն, եւ իրեն յաջորդ ընտ-
րեց Պ. Զորեան (Բոստոմ)։ Այն խըն-
դիրը մանրամասնօրէն արձանագրուած
է ընդհանուր ժողովի արձանագրու-
թեան տոմարին մէջ։

Պատգամաւոր բարեկամներս շատ ու-
րախ եղան որ այդ զեղծման խնդիրը
իրենց միջոցաւ յարուցած էի ընդհա-
նուր ժողովոյ մէջ. իսկ վարդօն այն
ատեն չը կրցաւ գիտնալ թէ այդ խըն-
դիրը յարուցողն ես էի։ Եւ ինչո՞ւ չը
յարուցանէի, քանի որ պարզ զեղ-
ծում մըն էր, եւ ի՞նչ այն ատեն Հայ
Յեզ. Դ. ղեկավարութեան համակիր եւ
բարեկամ մըն էի։

3. 4. ՃԱՆԿԻՒԵԱՆ

(Շարունակելի)

ԹԱՏՐՈՆ

«Վէսէլ» հայ դերասանական
խումբը պատրաստուած է վաղը
երեկոյ ներկայացնել, ի նպատ-
ք Ս. Արշակ Պէնիւնի, ԱՐՔԱՅՆ
ԶԲՕՍՆՈՒ թատրոնի խմբի անդամ
որ աշխարհահռչակ վէճերէն հեղինակութիւնն է։

Տ. Պէնիւնի ստանձնած է թրի.
պուլէի դերը, որ թէ՛ լուրջ և թէ՛
միմոսական կրկնակ յատկութիւն-
ներով օժտուած անձ մը ի հանդէս
բերել կոչուած է։ Տ. Պէնիւնի այս
երկու յատկութիւնները ըստ բա-
ւականին իւրացուցած ըլլալով, կը
յուսանք թէ հանդիսատեսները գոհ
ձգէ, ինչպէս որ ինքն ալ իր հրա-
ւիրագրին մէջ կը յայտարարէ սա
տողերով.

(*) Դայլին կոկերդէն այդ դրամը
զուրս չեղաւ ցարդ, եւ ելլելիք ալ
չունի։

Վանական դոգմաւոր Լուծիկ աղադին գէմը կե-
ցաւ։

— Խօսա՛, կուզեմ քու անցեալդ իմանալ,
միմիջեց Լուծիկ աղա՝ կը պատմեաւ։

Վանական տէրվիչին նայեցաւ, որուն աչքերու
մէջ հրատապ ու անբացատրելի երեւոյթ մը կը շո-
ղար։

Յետոյ հառաջանք մը հանելով, կմկմաց.

— Իմ անցեալս, պարոն թիարանապետ, մարդ-
կային բռնութեան գէմ եղած է իր ամբողջ նշանա-
կութեամբը։ Բողոք մը եղած եմ՝ բոլոր ուժովս ու
բոլոր գիտակցութեամբս։ Եւ թէ ձեռքս ոճիւններու
մէջ թաթխած եմ, պատճառը խղճիս ձայնն էր, որ
անզուսպ եղած է ամեն ատեն։

— Պատմե՛ նայինք ի՞նչ հանգամանքներու տակ
գործեցիր ոճիւնը, Խօսա՛, ինչպէս նշանակուած է
դատական Ատինի վճռագրին մէջ։

— Ո՛հ, պարոն թիարանապետ, ամենայն սիրով
պիտի պատմեմ ձեզի, թոթովեց Վանական աշակի-
սի՝ ձայն մը խղիւղով իր մէջը՝ որ կը գրգռէր իր
էութիւնը։ Դիտեցէ՛ք որ անիրաւութեան մը զոհ
եղած եմ։ Դիտեցէ՛ք որ դատաւորներս մահուան վճիռ
մը արձակած են իմ գէմս, հիմնուելով միայն ա՛յն
տրեան վրայ որուն մէջ թաթխած էի իմ ձեռքերս,
առանց նկատի առնելու թէ ի՞նչ թելադրութիւն էր
որ զիս ատանկ ոճիւնի մը մշել կուտար։ Թէ ի՞նչ
զօրաւոր արդարութիւն էր որ ինծի կըսէր. «Վատ,
վատ... ի՞նչու կը սպասես... չէ՞ որ անմեղ մը
կը զոհուի քու աչքիդ առջեւ...»։

Վանական չկրցաւ շարունակել։ Սիրտը լիցուե-
ցաւ ու աչքերը մթնցան արեւնի թանձր խառով

«Այս անգամ թէ՛ պիտի լացնեմ
և թէ՛ պիտի խնդացնեմ. ապա-
ցոյցը թատերաբեմին վրայ պիտի
տեսնէք»։

Եթեմ տարիներէ ի վեր Պուլկա-
րիոյ Հայ թատերաբեմին միջազգա-
յին զբօսավարի մը հանգամանքը
տուած, և իր կատակերգակի դե-
րին մէջ ալ աւելի օտար հասարա-
կութիւններէ գնահատուած այս
հայ զօրվիքը իրաւունք ունի սպա-
սելու որ, իր նպատակն առնելով,
հայ հանդիսատեսները ստուար
թիւով մը ներկայանան Պօրիս թա-
տերաբարհը, ուր անտարակոյս
նպատաւորեալին օտար համակ-
րողները մեծ թիւ մը պիտի կաղ-
մեն։

ԹԻԻՐԻՍԻԱՅՈՒԹԻՒՆ

Հնչակեան երկու հատուածներու
միացման առթիւ երկու կեդրոնա-
կան վարչութեանց շնորհաւորական
և խնդակցական նախկներ գրած
էի՝ ինչպէս նաեւ «Չայն Հայրեն-
եաց» ի խմբագրութեան։ Սոյն նա-
մակներու պատճառաւ մեր բարե-
կամները կարծած են թէ՛ ես
արդէն Հնչակեան եղած և միացեալ
Հնչակեան կուսակցութեան պատ-
կանած եմ։

Այս մասին ինձ ուղղուած հար-
ցումներուն մի առ մի պատասխա-
նելու տեղ հրապարակաւ կը յայ-
տարարեմ թէ՛ այդ կարծիքը թիւ-
րիմացութեան հետեւանք է։

Հնչակեան երկու հատուածներու
միացումը արդէն շատերու ուրա-
խութիւն պատճառեց, ես ալ իբր
պարզ իշխանական մը և արդէն
վաղուց ի վեր միութեան ջերմ փա-
փաքողներէն ու միութենականնե-

րէն մինն ըլլալով՝ փութացած էի
անհատական պարտականութիւնս կա-
տարել։

Յ. Կ. ՃԱՆԿԻՒԵԱՆ
Վառնա, 31 Օգոստոս 1902

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՇԱՀՐՆԵԻ ՀԱՅԵՐԸ.— Պարսից
Շահը որ Օգոստոս ամսուն մէջ
Անգլիա կը գտնուէր, իր ներկայու-
թեանը ընդունելու է Լոնտոնաբնակ
Հայերու պատգամաւորութիւն մը։
Հայոց Հայրենասիրական Ընկերու-
թեան Նախագահ Պ. Կ. Յակոբեան
պատգամաւորութեան գլուխն էր.
եւ կարգաց ուղերձ մը պարսկերէն
լիզուով։ Անգլիական թերթերը կը
ծանուցանեն թէ Շահը ուշի ուշով
մտիկ ըրած է Պ. Յակոբեանին ու-
ղերձը, ու պատասխանած է թէ
ինք միշտ ջերմ համակրանք տածած
է հայ ժողովրդին համար, և եթէ
Աստուած կամենայ, ինքը անոնց
հանդիսուն ու բարեկեցութիւնը ի-
րենց պիտի ապահովէ։

Կ. Պոլսէն կը հեռագրուի թէ
այս ընդունելութեան լուրը շատ
մեծ սրտնեղութիւն պատճառած է
Երևոյցին։

Հայ Հանդես

— Քրիտիկ թեմերէն Հէրզէֆի գիւ-
ղացիք հանրագրութեամբ մը դի-
մած են Պատրիարքարան և քահա-
նայ մը խնդրած են, յայտնելով որ
տարիներէ ի վեր հոգեւոր պաշտա-
մունքէ և մատակարարութենէ
զուրկ կը գտնուին։

Մինչ գիւղացի քահանաներ Պոլ-
սոյ և արտասահմանի հանգստաւէտ
երկիրներու մէջ կը զեգերին ան-
պաշտօն, անդին՝ մայր երկրին
մէջ, հայ գիւղացին հոգեւոր միւ-
թարութենէ զուրկ կը մնայ։ Այս

ցաւալի իրողութիւնը պարտք կը
գնէ մեր վրայ որ, ուր որ հանդի-
պինք այդ շրջուն քահանանե-
րուն, «հօտը ուր որ է հովիւն ալ
հոն պէտք է ըլլայ» և «հովիւ քաջ
զանձն իւր գնէ ի վերայ ոչխարաց»
Աւետարանի պատուէրները առջեւ-
նին գնենք կծու շեշտով մը։

— Պոլսոյ Մայր-Եկեղեցւոյ նո-
րագրութիւնը սկսած է. Տ. Միհ-
րան Սմբատեան՝ որ նորագրութիւնը
ստանձնող նուիրատուին որդին է,
որ ընդ մէջ աչքէ կանցնէ շինուա-
ծանքները և գործաւորաց օրա-
կանները կը վճարէ։

— Մշոյ Մատնավանքի փոխա-
նորդ Տ. Վահան վարդապետ 20 ի
չափ որբեր հաւաքելով վանքին մէջ
կը պատասպարէր։ Այս անգամ
խնդրած է Պատրիարքարանէ որ
այդ որբերուն նպաստի գումար մը
սահմանուի։

— Հայ աղջիկ մը Օրթոտոքս
կրօնն ընդունելու է Պոլսոյ մէջ յոյն
երիտասարդի մը հետ սիրահարած
ըլլալով։

— Հայ-Հռոմէական աղջիկ մըն
ալ խնդրագրով մը Պատրիարքին
դիմեր է, որպէս զի Հայ Եկեղեց-
ւոյ գերկը ընդունուի։

— Արմաշու Դպրեմանքի փոխ-
վանահայր Տ. Եղիշէ Եպիսկ. Դուր-
եան հինգ ընծայացուններու սար-
կաւագութեան աստիճան պիտի
տայ յառաջիկայ կիրակի օրը
(Սեպտեմբեր 8)։

— Մեզ կը գրեն թէ Օգոստոս
31ին (Ն. Տ.) տեղի ունեցած է Ուս-
դրի մէջ Ամերիկայի Հնչակեան 40
մասնաճիւղերու պատգամաւորաց
Ժողովը. մանրամասնութիւնք յա-
ջորդով։

Ու երկուքն ալ պաշտօնատունէն մեկնեցան։

ԼՈՒԹՅՈՒ ԱՂԱ

Հնգարձակ ու կահաւորուած դահլիճի մը մէջ
նստած էր Լուծիկ աղա ու խորունկ խորունկ կը
մտածէր։

Օ՛հ, Լուծիկ աղա առջի մարդը չէր մնացեր.
բոլորովին փոխուած էր։ Բարութիւնը— մարդու
հոգեւոր այդ աշխիւ ցոլացումը, պատկերացած էր
անոր կերպարանքին վրայ։

Բայց այդ քաղցր պատկերացումը կը մթննար,
ու՛ սեւ ամպի մը պէս, երեւոյթ մը կը պատէր
զայն։

Ի՞նչ է պատճառը...

Պատճառը ներքին անդուստի խղճահարութիւնն
էր, որ արթնցած էր իր մէջը։

Ամբողջ շաբաթ մը անցած էր ա՛յն օրէն, ուր
Լուծիկ աղա տէրվիչին կը խոստանար թիարաբար
մը ազատութիւն... այդ շաբթուան մէջ երբէ՛ք
հանգիստ եղած չէր։

Աչքին առաջը կը պատկերուէր պարտականու-
թիւնը... միեւնոյն ատեն կը լսէր իր խղճի
ձայնը։

(Շարունակելի)

մը, որ անոր հոգեւոր դաւանութենէն կը քաղուէր։
Յետոյ արտոնութեամբ մը յարեց։

— Կը խոստովանեմ թէ սպաննեցի դատաւոր մը
իր պաշտօնատունին մէջ։ Բայց այդ ոճիւնը վատու-
թեան մը համար չգործեցի։ Դատաւորը արժանի
էր ա՛յն դաշտին որ իր սիրտը միտեցաւ։

Ու Վանական պատմեց բոլոր մանրամասնութիւն-
ները։

Լուծիկ աղա խղիւղելու մօտ դրութեան մը մէջ
էր։

Իսկ տէրվիչը յիմարի մը պէս կը նայէր։

Ա՛յն, տխուր ու զաւուն էր վայրկեանը...

— Գնա՛, Խօսա՛, միմիջեց Լուծիկ աղա՝ ամեն
բան հասկցայ։

Վանական մեկնեցաւ։

Լուծիկ աղա տէրվիչին դարձաւ ու ըսաւ.

— Ի՞նչ ընել պէտք է, տէրվիչս։

Տէրվիչը նստած տեղը սարսուղ ու ինկաւ տախ.
տակամածին վրայ։ Յուզման մէջ խօսեցաւ այսպէս.
«Խղճիդ ձայնը մի՛ խղդեր... երջանկութիւնդ
թշուառի մը ձեռնտուութեանը մէջ փնտռէ՛»։

«Աստուած կը հրամայէ որ աղատես զինքը։

«Անձնուէր եղի՛ր ու լսէ՛» Աստուծոյ ձայնը։

Տէրվիչը վերջացուց իր խօսքերն ու աչքերը բա-
ցաւ։

— Պիտի սղաթեմ զինքը... կը խոստանա՛մ...
թոթովեց Լուծիկ աղա։

— Աստուած... միմիջեց տէրվիչը։

Տօգոյն ու գողգողացող նայուածքով մը Լուծիկ
աղա ոտքի ելաւ ու ըսաւ.

— Երթա՛նք, տէրվիչս, երթա՛նք։

Ապօնեկերիսիսիս պիտի
բեկիսի կազմէս պետեկիսի կեօն
տեկեկերիսիսիս օրոնեկերիսիս

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ

Թ Ի Ի Ր Բ Ի Ա

Սթանպօլտան Սօֆիա թարգմ
իւն Եթիտէթի թէկէկրաֆ քէշիտէ
օլընմը տըր

«Բուսիանըն թալէպինէ, իճա-
պէթլէ Պապը Ալի Ս. Շէրպինին
Միթրօվիցայա Բուս գօնսօլտը-
ղընը գապուլ էլլէմէլէ մէճպուր
օլտը»

«Տէօրտ առէտ րուս հարպ վարօր
լարընըն Չսնագ-գալէտէն կէշվէ-
սինէ Պապը Ալի գաթիէն գարշը
կէլմէքտէ օլտըղընտան վէ իտտա-
աւընըն թէէքիտի իլէ ֆէնսնէթի-
ճէլէր հասըլ օլապիլէճէկինտէն տօ-
լայը Բուսիա մէղքիւր թալէպտէն
վազ կէշվիլ օլտըղը րէվալէթ օլը-
նըյօր»

— Եանեատա պիր իթալիա բօս-
թահանէսի թէսիս օլընմը տըր .
վալի բաշա պու թէսիսաթտան
մէմիուն գալմայուպ, էհալինին
մէղքիւր բօսթահանէ իլէ մուամէ.
լէ իթմէսին մէնն էլլէմէք էֆ-
քեարը իլէ, բօսթահանէին էօնիւ-
նէ իքի մէմուր պէքէտուպ, օրա-
յա կիրէնլէրի թահարրի իթտիր-
մէքտէ վէ պիրնէվօլթիթիգա միւթ-
թէհիմի կէօսթէրմէլէ չալըշմագտա
օլտըղընտան, վուգուի հալ մահէ-
լինտէն իթալիա սէֆարէթհանէսինէ
իլապար օլընըր

Սթանպօլ իթալիա սէֆիլի Պա-
պը Ալիէ միւրաճաթլէ վալինին
մէղքիւր հարէքէթինտէն տօլայը
բօսթէսթ իտէր. Պու իսէ տէրհալ
էլլինին արգուսը մուճիպ Եանեա
վալինին մէղքիւր հարէքէթինտէն
մէնն էլլէր

— Բուսիանըն Գարա Տէնիլ տօ-
նանմասը թէլալլէ ամէլիյաթա տէ-
վամ իթմէքտէ տիր, Բուսիա շիմ-
տի տէ իւշ քէօմիւր տէբօլարը
էլտէ իթմէլէ չալըշմօր. պու տէ-
բօլարըն իքիսի Գարա Տէնիլին
թիւրը սահիլլէրինտէն վէ պիրի
Չանագ Գալէ պօղաղընա եագըն
ատալարտան իսթէմէքտէ իմիշ

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Շրգատա պուկար-բուս ղիլիէթ-
լէրի միւնասիպէթլէ մախսուս մէ-
տալիօնլար գարպ օլընուպ, Ֆէլսմ.
Բրէնս Ֆէլտինանտ թարաֆընտան
թէվիլ օլընաճագ տըր. իշպու մէ-
տալիօնլարտա «12 Ապրիլ 1877»
վէ «1877—1902» թարիխլէրի վէ
Բրէնսին րէսմի եալսօտ իսմի պա-
սըլմըլ օլաճագ տըր

ՊՈԼԿԱՐԻԱ ՎԷ ԲՈԽՄԱՆԻԱ

Թուլլատաքի պուկար մէքթէպ-
լէրին Բուսիան հիւքիւմէթինտէն
գարաթըլմագ մէսէլէսի իքի գօմ

շու տէվլէթլէր պէյնիտէ աղըր
պիր հալ քէսպ իթմիշ տիր

Մալիւմ օլտըղը իւզրէ, Տօպրու-
ճատա, պա խուսուս թուլլատա
էհալինին պիր գրսմը պուկար օ-
լուպ Բուսիան թապատար տըր-
լար. ֆագաթ միլլիլլէթլէրին մու-
հաֆազա իլին Պուկարլարըն խու-
սուսի մէքթէպլէրի օլուպ, քէն-
տիլէրի իտարէ իթմէքտէ տիրլէր.
Բուսիան հիւքիւմէթի իսէ հասէտի
միլլի սէպէպի իլէ պուկար մէք-
թէպլէրին քէնտի մէքթէպ գա-
նուսնամէսինէ թաթպիգ իթտիր-
մէք իտտասընտա պուլուսուպ,
աքսի հալինտէ պու սէնէ պուկար
մէքթէպլէրին ալըլմամասընը էմր
իթմիշ տիր

Թուլլատաքի պուկար էհալինսի
պիր իսթիտա իլէ Սօֆիա հիւքիւ-
մէթինին մուսվէնէթինի իսթիթ-
համ իթտի. Պուկար հիւքիւմէթի
պու մէսէլէտէն տօլայը Պուգրէշ
տէն միւշքիւլլիթա ուղրայաճաղընը
տէրք իտէլէք, «կէօղէ մուգապիլ
կէօղ» թէտպիրինէ միւրաճաթ
իթտի. եանի քէնտիսի տալի՝ Սօ-
ֆիատա պուլընտան Բուսիան մէքթէպ-
լէրինին՝ եա պուկար գալօնընա
թաթպիգ իտիլմէսի վէ եալսօտ
գարաթըլմասընը թալէպ էլլէտի.
Իշպու մէսէլէ շիմտի Սօֆիա վէ
Պուգրէշ գապիլլէրինտէ միւշք-
քէրէ ալթընտա տըր. Բուսիանլէր
տէյօրլար քի՝ Տօպրուճատա պու-
լընտան Պուկարլար Բուսիան թա-
պատար տըրլար, մէքթէպլէրի տէ
Բուսիան գանուսընա միւթապրգ օլ-
մալը. ֆագաթ Սօֆիատաքի Բու-
մէլլէր պէրա՝ թիճսթէթ վէ մաս-
լահաթ օրատա մուհաճիր սըֆիլթ
իլէ պուլընուպ Բուսիան թա-
պատար օլտըղըլարտան մէքթէպ-
լէրի Պուկարիա գալօնընա թաթ-
պիգ իթմէլէ մէճպուլ տէկիլ տիր-
լէր. Սօֆիա հիւքիւմէթի շու իշ-
գահաթա բէք գուլագ վէրմէք իս-
թմէլլար իսէտէ, էօթլտէն տալի
պաշգա նէվ թէհտիտ կէօսթէրի.
Իյօր. եանի՝ էկէր Պուկարիա
իտտասընտա իսրար իտէր իսէ,
Բուսիան տալի պուլնտան սօնրա
պուկար րէշպլէրլէրի սինօրտան
իշէրի գապուլ իթմէք իսթմէլէ-
ճէք. պու իսէ պիլլէրճէ պուկար
րէշպլէրլէրին իտարէ վէ քեար ու-
քիսպինէ մանի օլաճագ տըր. ղի-
րա մալիւմ օլտըղը իւզրէ, հէր
սէնէ պիր գաշ պին պուկարլար
թըրնօվա վէ սայիր գապալարտան
իլք պտհարտա Բուսիանայա կէ
չուպ րէշպլէրիք իտէրէք գաղան.
տըղլարը ազճէ իլէ գըլըն մէմէ-
քէթլէրինէ կիտուպ կէշիմէքտէ
տիրլէր

Պաղը գալտարա պագըրլըր իսէ՝
պուկար րէշպլէրլէր հէր սէնէ Բու-
մանիատան 10—15 միլիոն ֆրանք
Պուկարիայա կէթիւմէքտէ իմիշ-
լէր. Բուսիան հիւքիւմէթի Պուկ-
արլարըն մալիլէն սըղընթընը.
տան իսթիթտէ իթմէք էֆքիւրը
իլէ «պիլգտէ պուկար րէշպլէրլէր

իշէրի գապուլ իթմէլլի» տէմէք
իսթէյօրլար

Շիմտիլլիք պու սէպէպլէ մէքթէպ
մէսէլէսինն նէտէ գալաճագը մէճ-
հուլ տըր

ԵՌԻՆԱՆԻՍՏԱՆ

Պուկար պիր էմիրնամէ իլէ՝ Եու-
նանիստանտան խարիճէ սիւհ
նաղլինի գաթիէն մէնն իտուպ,
միւթէճապըրլարը իշիւն շէտիտ
ճէգա էմր իթտի. իշպու էմիրնա.
մէնին ասըլ մագսէտի Ալպանիայա
վէ Մաքթիւնիայա սիւհ սաթըլ-
մասընըն էօնիւնիւ ալմագտան ի-
պարէթ տիր. Պու իսէ թիւք հիւ-
քիւմէթինին րէճասընա իքթիֆա
վէրմէք իշիւն օլմալը տըր

— Սթանպօլտան Սթիսիայ գաշ-
մըլ օլան 20 պուկարլարըն օրատա
գալմալարընը մահէլի բօլիսիա-
աաալիշէ մագարաթլը կէօրիւպ,
սիւլէրին պիւա թէէլիթ Եունան
թօրաղընտան չըգալարընը էմր
իթմիշ տիր

ԳՕՐԷԼԱ

Սիպտեմբեր 11տէ Մըսըրտա
գօրէլատան 1380 քիշի թուլթուլ-
մուշ. պուլլարըն 21ի Գահիթէտէ
վէ 52սի իսքէնտէրիէտէ

Յուլիս 15ինտէն Սիպտեմբեր
11է գատար պիւթիւն Մըսըր Է-
լալէթինտէ գօրէլատա թուլթուլ-
լարըն մըգտարը մէճմուսի 2(,328է
պալիլ օլմուշ վէ պուլլարտան
16,209 քիշի էօլմիւշ տիր

ՄԻԻԹԷՆԷՎԻԹԷ

Թրիէսթէտէ իշիլլէր իլլէրինի
թաթիլ իթմիշ օլտըղլարը սէ-
պէպլէ, անլէրին թէշվիգհիսի սը-
ֆաթը իլէ իքի իթալիալը մու-
հարիլլէր տէրտէսթ օլընարագ
իլարաճ իտիլմիլլէր տիր (արտաք-
սուած են)

— Բուսիանըն Բէթրօքօվ վի-
լայէթի տալիլլինտէ Եահուտիլլէրէ
գարշը իլթիլալ չըգմըլ վէ չօգ-
լար եարէլլէնմիշ տիր

— Աճէմ Շահը Պէրլինտէն վար-
չալմայա կիտուպ, օրատա Բուս
ասքէրի մանէվրալարընը թէմաշա
իտէճէք տիր

— Չինին Շանկայ վիլայէթինտէ
Պօքսէլլէր թէքար գըբըրտան.
մայա պաշալմըլ օլուպ, «էճէպի
շէլթանլարը» գօմագ էֆքեարըն-
տա պուլլընլարըն. ֆագաթ պու
տէֆա Չին հիւքիւմէթինին Պօք-
սէլլէրէ գուվլէթ վէրէմէլլէնկի
կիպի, անլէրի տաղըտուպ ճէղա-
լայտաղընա շիւհէ օլընամագ.
ղիրա տէվլէթլէրտէն, զօրու կէօր
միւշ վէ իքիլլէր պիր իլթիլալ
Չինին թագսիմինէ սէպէպ օլա-
ճաղընա գանմըլ տըր

ԳԱՄՄԱՉ ԽՈՃԱ

Պուլնտան իւշ սէնէ էվլէլ Ֆիլիպէ
էրմէնի մէքթէպլէն խօճա օլապիլմէք
մագսէտի իլէ Սթանպօլտան չաղըրը-

լան խօճալարը թիւրք հիւքիւմէթինէ
գաճ իտէն, վէ օնտան էվլէլ քէնտի
էֆէլտիսինին մախտուլընը րէտէրի-
նին գասաւընտան բարա չալմայա թէշ-
վիլ էլլէլէն վէ սայիր առէպիլլիլլէր-
լէ շէօհէթեապ օլուպ տէ, Վարնա
մէքթէպլինտէն թարտ օլընտան գալագ
վալմագտի Շուլլայա խօճա թային
իթմէլէ չալըչանլար իլէ սօն նօնէքօ-
մըղլէ կէօրիւշէճէկիլլի ֆագաթ պուլ-
տա իքի սաթըրլէ վագիլլէթիլլի պիր
ղընմըլ իլլիս իթմէք իշիւն Շուլլա-
տաքի միլլէթտալարընըլա շու գա-
տար տէմէք իսթէրիլլ քի՝ էվլալարը-
նը էօլլէ պիր ալչաղըն թէտրիսինէ ի-
հալէ իթմէք անլարը մանէվլ պիր մէ-
ղարա տէֆն իթտիրմէք տիր. Շուլլա-
նըն մէքթէպ էնսթէքթօրը մէսէլէլէ
սկեան օլուր իսէ՝ թապիլի՝ օ՝ կիպի
պիր միւթթէլլի մէքթէպլին էլլիլլին-
տէն իշէրի գապուլ իթտիրմէլլէք
տիր, նասըլքի գաշնակցական գօմի-
թէսի անը գօլմուշ, վէ Վարնա մէք-
թէպլինտէն թարտ օլընմըլ տըր. Պիլ
մէմուլ իտէրիլլ քի՝ Շուլլատա միլլի-
լէթ վէ ինսանիլլի տուլլուսընա հա-
սիլլ օլան միլլէթտալարընըլ էվլալա-
լարընը պիր ԳԱՄՄԱՉ ԽՈՃԱ թէս-
լիմ իթմէլլէրտէն մատա, լագըմ կէ-
լէն թէտպիլլէրի իլէ ալաճագար.
Իքթիլալ կէօրսէլլէր իտի՝ միւքթէտիր
վէ չահաթէթիւմէլլէրի էլլէրիտէ պու-
լընտան պիր գաշ հօճալար իքի կիւն
գարիլլընտա Շուլլայա էլլէթիլլիլլի-
լէր իտի

Թէքար իտէրիլլ Շուլլալարը ԳԱՄ-
ՄԱՉ պիր խօճայա էվլալարընըլ թէս-
լիմ իտէրլէր իսէ, անլէրի մանէն պիր
մէգարա տէֆն իթմիլլ վէ հըսիլաթը
միլլիլլ վէ ինսանիլլի ալագ ալթընա
ալմըլ օլաճագար. ֆագաթ Շուլլալ-
ար պիլլիլլ պիլլիլլիլլիլլ իսէ, պու
եօլտա պիր ճիւնայլէթ թէհէմիլլ իթ-
մէլլէք տիրլէր

Երոպայական լեզուներու ու դաշ-
նակի մասնաւոր դասեր կոչուայ՝

ԼԻԴԻԱ ԱՄԲԻՍԱՆԵԱՆՑ

փափաքողք քող դիմեն Ե քաղ,
Պալլաւսիկա փողոյ թիւ 8, Վառնա

ՀԱՅԿԱՍՏ ԳՐԱՏՈՒՆ

Ա. ԶԱՐԳԱՆԷԼԵԱՆ

Վառնա

Պատիւ ունի ծանուցանել Պատ. Հայ
հասարակութեան թէ այս անգամ գրա-
տուրը ճոխացած է ամեն տեսակ զըպ-
րոցական եւ վիպական գրքերով,
ի գիւրուլին Պուկարիոյ եւ Ռուսա-
նիոյ հայ վարժարանաց եւ ժողովրդ-
եան

Գեղարմի վեց թիւերն պատրաստ
են ու կը ծախուին չորս ֆրանքի:
Փոխարէն ամէն երկրի նամակադրոշմ
կընդունուի

Հասցէ՝

ԱԿԵՏԻՍ ԶԱՐԳԱՆԷԼԵԱՆ

(Պուկարիա)

Վառնա

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Եթէ կուզէք հագնիլ կօշիկներ ու-
րոնք իրենց վրայ միացունեն ձեւի եւ
գիւմարկուսութեան կատարելութիւն
եւ մանաւանդ գինի չափաւորութիւն,
առանց վարանելու զիւնցէք Ս. Խօ-
րասանեանի, Մուսալլա, Տօքթ.
Պասանովիլի տանը դիմաց

Одговорились Н. Драгулевъ

Уот. на Хр. Н. Войниковъ—Варна